

Centerpartiet Stockholms stad
Kommunstyrelsen Rotel IV

Yttrande över motion om kommunöverskridande samarbete för skyddade boenden

Inledning

Härmed lämnas yttrande från Länsstyrelsen Östergötland genom avdelningen Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (NCH) samt Enheten för social hållbarhet, avseende motion om kommunöverskridande samarbete för skyddade boenden. Yttrandet är avgränsat till NCH:s uppdrag om att stödja och bidra till ett strategiskt, förebyggande och kunskapsbaserat arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck på nationell, regional och lokal nivå.

Övergripande synpunkter

NCH välkomnar möjligheten att yttra sig över motionen om kommunöverskridande samarbete för skyddade boenden. I yttrandet belyses särskilt utsatthet som kommer ur hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer. Personer som lever med denna utsatthet kan i stor utsträckning vara i behov av skyddat boende. Det är av vikt att det skyddade boendet är på adekvat geografiskt avstånd från tidigare ort och förövare, något som ett kommunöverskridande samarbete kan bidra till att säkerställa.

Nedan sammanfattas NCH:s synpunkter:

- NCH ser att kommunöverskridande samarbete för skyddade boenden är angeläget.
- NCH kan inte uttala sig om Stockholm stad ska ta över huvudmannskapet, däremot ställer sig NCH bakom att Stockholms stad undersöker möjligheterna för detta.
- NCH ställer sig bakom att den aktör som innehar huvudmannskapet verkar för att fler kommuner ansluter sig till ett kommunöverskridande samarbete.

- NCH ser positivt på att den aktör som innehar huvudmannaskapet verkar för införandet av en nationell samordningsfunktion mellan kommuner för att erbjuda boende till våldsutsatta i hela landet.
- NCH:s rekommendation är att avvakta frågan om Kompotten till dess att Socialstyrelsens uppdrag om att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende (A2022/00528; A2022/01029) slutredovisas år 2025. Detta för att uppdraget även omfattar Kompotten.

NCH har fört dialog kring motionen och innehållet i yttrandet med Västerås stad utifrån befintligt samordningsansvar för Kompotten. NCH har även fört dialog med Socialstyrelsen utifrån ovan nämnt uppdrag (A2022/00528; A2022/01029). NCH rekommenderar Stockholm stad att föra dialog med dessa aktörer, som ett led i att undersöka möjligheterna att verka som huvudman för Kompotten. NCH vill även lyfta vikten av det arbete som ideella organisationer utför gentemot våldsutsatta i behov av skyddat boende och menar att dessa också bör rådgöras med.

Särskilda medskick

NCH vill särskilt belysa frågan kring säkerheten för personer som lever i en hederskontext. Hedersrelaterat våld och förtryck utmärks främst av att det är flera förövare och att våldet och förtrycket sanktioneras av ett kollektiv. Detta innebär att risken för hot mot den utsatte kan vara högre än i fall med en förövare. Med fler förövare kan det också vara svårare för utsatta att stå emot påtryckningar. Våldets uttrycksformer och graden av våld varierar och kan i sin mest extrema form leda till dödligt våld. Det är därmed av yttersta vikt att undvika ett undanröjande av den utsattes geografiska läge. Ett kommunöverskridande samarbete om skyddade boenden kan bidra till att minska risken för detta, genom att den utsatte får tillgång till ett skyddat boende som ligger på annan ort.

Det är inte ovanligt att utsatta lever tillsammans med barn, som är särskilt skyddsvärda när det gäller att skyddas från våldsutsatthet samt från att själva utöva våld eller utnyttjas av andra att utöva våld (se exempelvis SOU 2022:70). Jämställdmyndighetens rapport *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer* (A2020/00548) visar att kvinnors och barns hela livssituation försvåras av att leva med skyddade personuppgifter. Jämställdhetsmyndigheten konstaterar att våldsutsatta kvinnor behöver få bättre stöd och hjälp från myndigheter och att barns rättigheter och behov behöver stärkas och tillvaratas i högre grad. Därutöver är det även viktigt att beakta att det finns individer som är särskilt sårbara eller vars utsatthet är särskilt uttalad, såsom personer med funktionsnedsättning och HBTQI-personer.

NCH anser vidare att utsatthetens komplexitet och vikten av kunskap inom området behöver tas i beaktande vid placering i skyddat boende. Brist på kunskap kan leda till att den utsatte känner sig otrygg oaktat typ av skyddsåtgärder, vilket kan innebära att den utsatte återgår till att leva i våldsutsatthet. NCH hänvisar i detta avseende till regeringens proposition om stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende (Prop.2023/24:31) och särskilt förslaget om att det ska införas krav på tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg för att driva skyddade boenden. Detta förslag anses stärka skyddet mot oseriösa aktörer och välfärdsbrottslighet på området. Vidare anses förslaget även stärka förutsättningarna för att skyddade boenden ska kunna tillgodose särskilda behov hos våldsutsatta, till exempel på grund av funktionsnedsättningar eller hedersrelaterat våld och förtryck.

En samordningsaktör kan med tydligt samverkansdirektiv främja och bidra till att tillgodose stöd och skydd för personer i behov av skyddat boende samt verka för långsiktiga boendelösningar. En samordningsaktör kan på ett mer strategiskt och strukturerat vis samordna arbetet och även uppmuntra fler kommuner att ansluta sig till ett kommunöverskridande samarbete. Samverkan mellan kommuner om frågan att bistå med ett skyddat boende, blir en gemensam och central angelägenhet. I detta arbete är det även viktigt att ta hänsyn till mindre kommuners förutsättningar, då mottagarkapaciteten hos kommunerna kan variera.

Mot bakgrund av länsstyrelsernas regeringsuppdrag att kartlägga kommunernas insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende eller annat tillfälligt boende (A2022/00528), bör dialog föras med länsstyrelsernas samordnare för nätverket Mäns våld mot kvinnor. Kommunerna beskriver att samverkan över kommungränserna ofta innebär utmaningar och efterfrågar mer stöd och samordning från nationell eller regional nivå. I regeringsuppdraget till Socialstyrelsen (A2022/00528, A2022/01029) framkommer att både nuvarande samordnare för Kompotten, Västerås stad och Socialstyrelsen har lyft behovet av en nationell samordning av nätverket.

Avslutningsvis vill NCH påtala vikten av tydliga ramar för det kommunöverskridande samarbetet för skyddade boenden genom exempelvis samverkansdokument, riktlinjer, säkerhetsdokument såsom riskbedömningar, avtal eller liknande.

Ärendets beredning

I detta ärende har beslut fattats av avdelningschef tillika centrumchef Sandra Petersson med utredare Eva Asmar vid NCH som föredragande. I den slutliga handläggningen av detta ärende har följande deltagit: utredare Jenny Nilsson Folke samt enhetscheferna Isak Hjortzberg och Linda Vallin vid NCH och utvecklingsledare Martina Gavranovic vid Enheten för social hållbarhet.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan. Ange ärendets diarienummer eller ärendebeteckning vid kontakt med Länsstyrelsen. Du hittar numret uppe till höger på första sidan.